

PALESTRINA

KÓRUSHIRADÓ

2/2

PALESTRINA ÉV = 1994. november 20.

400 ÉVE HALT MEG PALESTRINA.

Eredeti neve: Giovanni Pierluigi. Ehhez járult később a "da Palestrina" kiegészítés, amely szülővárosára utal. Neve latin formában: Joannes Petraloisius Praenestinus. Szülővárosa a Róma közelében lévő kisváros: Palestrina, régi nevén: Praeneste. Püspöki székhely. Palestrina születési ideje az 1525 (1526?) év. Korai ifjúságáról tulajdonképpen nincsenek biztos adataink. Igen valószínű, hogy 14-16 évesen Rómában egy németalföldi mester iskolájában tanult. 1544 és 1551 között szülővárosa orgonistája és karmestere az Agapetus-Székesegyházban.

Valamikor ezekben az években vette feleségül Lucretia de Goris hajadont, akitől három fia született: Angelo, Ridolfo és Iginio. Csak Iginio élte túl édesapját, a másik kettő még Palestrina életében halt meg.

Szülővárosának akkori püspökét Giovanni de Monte-nak hívták, aki 1550-ben III. Gyula néven a pápai trónra került. Ő védencének, a fiatal Palestrinának már 1551-ben karnagyi állást szerzett a Szent Péter bazilikában. 1555 elején Palestrinát eddigi zeneszerzési (misék) munkájáért ki-nevezték a Sixtusi Kápolna énekkarának tagjává, és emiatt ő le is mondott a karmesteri állásról. Csak-hogy III. Gyula és a csak néhány hétig uralkodó II. Marcell pápák bekövetkezett halála után az újonnan megválasztott IV. Pál a régi rendelkezések érvényesítése okán eltávolította a Sixtusi Kápolna énekkarából a nők férfiakat, így Palestrina még ez év őszén átkerült a Lateráni bazilikába karmesternek. Itt 1561-ig dolgozott, s ez alatt az idő alatt komponálta többek között az Improperia és Lamentationes című műveit, nyilván családi életének nehézségeiből is nyerve ihletet. 1561-től a S. Maria Maggiore templom karnagya.

A Tridenti Zsinat 1562-ben határozatot hozott az egyházi zene megújításáról. Ebben az újító munkában Palestrina is részt vett, sőt be tudta bizonyítani, hogy a már korábban írt miséi is megfelelnek a Zsinat kívánalmainak mind a dallamvezetés, mind a liturgiai szöveg érthetőségének szempontjából. Palestrinát ezért a reform-munkájaért ki is tüntették a pápai udvarban.

1567-ben ismeri meg a nyilvánosság a nyomtatásban megjelent Missa papae Marcelli c. misét, melyet Palestrina hálából Marcello Cervino bíboros emlékének komponált, aki néhány hétig Marcell néven pápa volt. Ma már túlzásnak tartják azt az állítást, hogy Palestrina mentette meg az egyházi zenét. A Tridenti Zsinat készítésére végzett reform-munkája főleg abban állt, hogy a megütközést keltő népdal-motívumokat eltávolította a tenorból és minden szólamnak megállapította a liturgikus szövegét.

Palestrina III. Gyula pápánál

1571-ben Palestrina újra Szent Péter bazilika karnagya lesz, és marad is haláláig. Az 1570-es, 80-as években még Néri Szt. Pülöp vallásos szinpadi műveihez is komponált zenét, sőt részt vesz a Graduale Romanum átdolgozásában. Ezeket a gregorián-átdolgozásokat már nem tudta teljesen befejezni. 1580-ban meghal Palestrina első felesége. A következő évben elveszi Virgilia Dormuli gazdag özvegyasszonyt, akinek a vagyona aztán lehetővé tette Palestrina számos művének megjelenését. Akkoriban u.i. a nyomdaköltségeket a szerzőnek kellett viselnie.

Palestrina nyilván jól érezte magát a Szent Péter bazilikában, mert még Vilmos mantuai herceg meghívását a hercegi udvarba sem fogadta el.

1584-ben megjelent a 28 Motetta az Énekek Éneke szövegére. Ezzel a mesterművével érdemelte ki a "Zene Fejedelme" címet. 1588 augusztus 15-én adták elő először a hatszólamú Assumpta est Maria misét, melyet némely zenekritikus még a Missa papae Marcelli misénél is többre tart.

Csak utalásként hatalmas munkabírásáról: közel 100 mise, 327 motetta, 78 hymnus, 68 offertorium, 19 antifona, a Lamentationes és Improperia, és a felsorolás korántsem teljes. Palestrina műveit éneklük és stílusát kultiválják ma is Rómában (Szent Péter és Laterán bazilikák), Regensburgban, Kölnben, Aachenben, Párizsban (Notre Dame), Pécsen (Székesegyház). Ez utóbbi helyet kifejezetten említi egy lexikon.

Palestrina 1594 február 2-án halt meg, miután barátja: Néri szt. Pülöp előző napon a haldoklók szentségében részesítette.